

ZLATA DEROSI

**U SUSRET TRISTOTOJ GODIŠNJICI ROĐENJA SENJANINA
ANTUNA MATEŠE KUHAČEVIĆA
(Senj 1697. - Zagreb 1772.)**

Zlata Derossi
Ante Starčevića 8/XIII
HR 23000 Zadar

UDK:886.2.09 Kuhačević, A.M.
Izvorni znanstveni članak
Ur.: 1996-01-22

Lik Senjanina Mateše Antuna Kuhačevića predočuje svojom tragikom i sudbinu hrvatskoga naroda i njegovu borbu za slobodu, koja je bila povezana progonima i uhićenjima, krvlju i nevoljama.

Autorica ovoga članka obrađuje život Mateše Antuna Kuhačevića i analizira njegove pjesme, koje je objavio Mile Magdić u knjizi *Život i djela Mateše Antuna Kuhačevića* godine 1878. Ona navodi mišljenje hrvatske književne kritike i hrvatskih književnih povjesničara i ustvrđuje da ovaj pjesnik, unatoč nespretnostima u jednome dijelu svojih stihova, ipak pokazuje određenu nadarenost. Ona misli da hrvatska kritika zbog toga stoji pred zadaćom ponovnog preispitivanja njegova djela.

Lik Mateše Antuna Kuhačevića izranja iz hrvatske prošlosti kao simbol stoljetne golgote hrvatskoga naroda i kao svjedok hrvatske naivnosti u jednom dugom vremenu u kojemu je svaki otpor bio unaprijed osuđen na neuspjeh a svaka ozbiljnija kritika proglašavana bunom i neprijateljstvom prema postojećoj vlasti. Taj neshvaćeni čovjek, koji ni sâm nije mogao shvatiti razloge svojih patnji, tek je dio jednoga mnoštva što u dugim povorkama ide hrvatskim križnim putem kroz nevolje i stradanja, uzdizanja i padove, vjeru i rezignaciju, sa svojim individualnim, a ipak i općim nacionalnim patnjama, dokazujući svojom osobnom tragedijom i tragediju naroda kojemu pripada.

Mateša Antun Kuhačević rodio se u Senju 1697. u uglednoj senjskoj patricijskoj obitelji. Sudbina mu već od djetinjstva nije bila sklona. Majka mu je

umrla četrnaest dana nakon poroda, a otac dok je on još bio u dječjačkoj dobi, tako da je svu brigu oko njegova odgoja preuzeo stric mu Luka, kanonik i arhižakan¹ Senjskoga kaptola. Prvo je školovanje stekao u Senju, zatim se nastavio školovati u Rijeci (jezuitski kolegij) pa u Grazu nastavio jezuitske nauke, zatim filozofiju i pravo, te napokon i tehničko-vojničku akademiju. Završivši školovanje, bude imenovan za zastupnika senjske općine na carskom dvoru. Kratko je vrijeme bio i vojnik, zatim zapovjednik jedne senjske galije, tri je godine obilazio ratišta u Češkoj (dignut u vojsku dva mjeseca nakon vjenčanja) i napokon se i nehotice upleo u politički vrtlog koji ga je stajao slobode i odvuкао u tamnicu.

Zbilo se to u drugoj polovici 1746., kada je princu Sachsen-Hildburghausenu kraljica Marija Terezija povjerila zadaću novog organiziranja života u Vojnoj krajini. Cilj je toga novog "reglemana" bio uvođenje "reda", a u biti je trebalo što više stanovnika obuhvatiti vojnom službom, i usto život krajišnika i njegove obitelji tako organizirati da on što više privređuje sam, a da se država za njega treba što manje brinuti. Krajišnik je sve više postajao izvor vojne snage za ratove koji se nisu vodili samo na hrvatskom tlu (zbog čega bi žrtva krajiškog vojnika još bila donekle opravdana) nego i na dalekim, tuđim, bojištima, isključivo za austrijske interese. U Vojnu su se krajinu dovodili sve više njemački časnici i vojni suci, a ukupna je politika bila obilježena jačanjem centralizma. U takvoj situaciji digla se na nekim područjima Vojne krajine buna, a Mateša Antun Kuhačević i kapetan Mate Čolić Löwensberg bili su imenovani za zastupnike senjskih interesa na carskom dvoru, koji su trebali zahtijevati izuzimanje Senja iz vojne vlasti i podvrgavanje civilnoj.² Tu počinjku Kuhačevićeve nevolje, sudski proces i dugogodišnje tamnovanje. Sve je to imao "zahvaliti" tužbi senjskoga biskupa Vuka Čolića, brata kapetana Mate, na temelju koje je Kuhačević optužen za sudjelovanje u ličko-brinjskoj pobuni.³ Iza te optužbe zapravo se skrivala osveta Vuka Čolića zbog jedne Kuhačevićeve satire kojom se narugao tom biskupu a koja je živo kružila senjskim ulicama.⁴ U takvoj situaciji vrlo je lako bilo pronaći još i dva svjedoka, te Mateša Antun

¹ nadpop

² Kuhačevićev memorijal na latinskom jeziku u kojem traži od carskoga dvora zaštitu Senja ima naslov *Synoptica informatio circa vetus et novum regulamentum generalatus Carlostadiensis*. Mile Magdić ga u *Životu i djelima M. A. Kuhačevića* nije objavio, zbog čega žali slovenski časopis *Edinost* u br. 20, 1878 (V. PACHER, nav. dj., 8).

³ "Stavite majora baruna Galla, majora Karla baruna Portnera i auditora Matešu Kuhačevića u arest, i udijl će se ugasiti ličko-primorska puntarija", M. MAGDIĆ, nav. dj., 13.

⁴ V. PACHER, *Mateša Antun pl. Kuhačević, hrvatski pjesnik XVIII. vieka*, Nastavni vjesnik, Zagreb, 1904, br. 1, 8-9.

Kuhačević bude osuđen na doživotnu tamnicu. Iz toga strašnog zatočenja spasi ga Marija Terezija nakon punih 25 godina tamnovanja, ali je samo mjesec dana nakon izlaska na slobodu umro u Zagrebu, na povratku u svoj rodni Senj.

To je Kuhačevićev životopis u najkraćim crtama. Kada bismo slijedili njegovo pripovijedanje u autobiografiji na latinskom jeziku i u hrvatskim "prijateljskim poslanicama" koje je iz tamnice slao stricu Luki, kanoniku Senjskoga kaptola, rođaku popu Frani Kuhačeviću i sestri Klari Vukdragović,⁵ onda bismo mogli ispisati stranice i stranice o svim detaljima nesreće koja ga zadesila, od uhićenja do procesa i osude, od Karlovačkog zatvora do tamnice u Spielbergu, do vraćanja starih časti ali ne i oslobođenja, do tamnice u tvrđavi Schloßberg i napokon dozvole da može po tvrđavi slobodno hodati, koja mu je omogućila koliko-toliko snošljiviji život. Tragični život završen mu je tragičnim krajem o kojemu doznajemo iz usta njegovih potomaka.⁶ Tijelo je očito izdržalo tamničku torturu, kako to često biva, upravo do oslobođenja, kao da je dočekati taj trenutak bilo i ispuniti smisao svoga života.

Mateša Antun Kuhačević napisao je autobiografiju na latinskom jeziku, što je spominje i citira Mile Magdić u spomenutoj knjizi, gdje su mu objavljene i pjesme što ih je u rukopisu Magdić dobio od "ces. kr. pomorskoga vojnoga povjerenika u miru Jakova pl. Kuhačevića" "potomka slavnoga Mateše". Stoga mu je Magdić i posvetio tu malu ali zanimljivu i vrijednu zbirku. Ante Tresić Pavičić mu je objavio u *Novom Vieku* i pjesmu *Utaha nevoljnih*, koju je napisao "neka prikazivanjem njegove nesreće drugi nagju utjehu".⁷

Promotrimo li odnos naše književne kritike i povijesti književnosti prema Antunu Mateši Kuhačeviću, primijetiti ćemo da kritičari ističu njegovu tragičnu sudbinu, ali uglavnom naglašavaju njegovu nesposobnost da snagom izraza na umjetnički način oblikuje svoje stihove. Slavko Ježić u svojoj *Povijesti hrvatske književnosti*⁸ naziva ga "mučnikom svoga domoljubnog osjećaja", ali drži da su mu stihovi skromni i nedotjerani i da im je jedina prednost što su pisani krvlju "izpaćenoga srca",⁹ Kombol gleda na te stihove kao na "dirljive životne

⁵ O sadržaju tih poslanica detaljno: Mile MAGDIĆ, *Život i djela Senjanina Mateše Ant. pl. Kuhačevića, hrvatskoga pjesnika XVIII. vieka*, Senj, 1878; V. PACHER, *Mateša Antun pl. Kuhačević, hrvatski pjesnik XVIII. vieka*, Nastavni vjesnik, Zagreb, 1904, br. 1; Ante PETRAVIĆ, *Jedan hrvatski Silvije Pellico*, u: *Treće studije i portreti*, Hrvatska državna štamparija, Zagreb, 1917.

⁶ M. MAGDIĆ, nav. dj., 18.

⁷ A. PETRAVIĆ, nav. dj., 101.

⁸ Slavko JEŽIĆ, *Hrvatska književnost od početka do danas. 1100 - 1941*, Velzek, Zagreb, 1944, 172.

⁹ S. JEŽIĆ, nav. dj., 172-173.

Sl. 1. Grb uskočke obitelji Kuhačević pronađen 1963. u ruševinama kuće na Širokoj kuntradi.

dokumente" koji "nisu djelo pjesnika",¹⁰ Branko Krmpotić ističe da Kuhačević "nije bio osobito pjesnički nadaren", ali je svojim mučeničkim životom "postao ličnost jake individualnosti..."¹¹ On drži da je Kuhačevićeva poezija danas više kulturni akt dokumentarne negoli estetske vrijednosti¹² i da mu pjesme nisu "plod osobitog umjetničkog nadahnuća" iako nije bez stanovitog pjesničkog dara."¹³ Branko Vodnik navodi samo nekoliko bitnih podataka o Kuhačeviću, bez ocjene,¹⁴ Ivo Frangeš ga u svojoj *Povijesti književnosti*¹⁵ uopće ne spominje.

¹⁰ Mihovil KOMBOL, *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Zagreb, 1945, 346-348.

¹¹ Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun pl. Kuhačević (1697-1772)*, Senjski zbornik, 1, 1965, 165-172.

¹² Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun Kuhačević - Matija Antun Relković (Literarno-historijsko-analitička komparacija)*, Zadarska revija, 26, 1977, 1, 93.

¹³ Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun Kuhačević*, u: *Zbornik stihova i proza XVIII. stoljeća, Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 19, 1973, 117.

¹⁴ Branko VODNIK, *Povijest hrvatske književnosti*, knjiga I. *Od humanizma do potkraj XVIII. stoljeća*, Matica hrvatska, Zagreb, 1913, 364.

¹⁵ Ivo FRANGEŠ, *Povijest hrvatske književnosti*, Nakladni zavod Matice hrvatske - Cankarjeva založba, Zagreb - Ljubljana, 1987.

Ante Petravić u *Trećim studijama i portretima*¹⁶ uspoređuje ga sa Silvijem Pellicom (1789.-1854.), talijanskim pjesnikom i revolucionarem, koji je pod sumnjom neprijateljskog djelovanja proveo u Spielbergu 20 godina, a svoje uspomene opisao u knjizi *Le mie prigioni*. No ta se usporedba odnosi samo na životni put i tragičnu sudbinu, koja je zajednička obojici pjesnika, jer je Petravićev sud o umjetničkoj vrijednosti Kuhačevićevih pjesama zapravo negativan: "Pjesnička vrijednost pjesama Mateše Kuhačevića slaba je, pače gotovo nikakva"... "Kuhačevićeva poezija formalno nije zavrijedila veće pažnje ni prikaza..."¹⁷ V. Pacher ima nešto drugačije mišljenje: "Stihovi mu teku vrlo lijepo, te se vidi da je Kuhačević imao pjesničkoga dara, koji bi možda bio mnogo bolje upotrebio, da mu nije dugo tamnovanje stezalo poletna krila."¹⁸ I u *Povijesti hrvatske književnosti*, 3. knjiga, u Kuhačevićevoj poeziji pronalaze se dokazi određenoga pjesničkoga dara: "Iako nije dosegao osobitu umjetničku razinu, Kuhačević nije bez stanovitoga pjesničkoga dara. Očitovao je uspješnost u versifikaciji i umješnost u narativnosti."¹⁹

* * *

Pokušat ćemo promotriti Kuhačevićeve pjesme i donijeti na temelju toga osobni sud o njihovoj vrijednosti.

Pjesme u zbirci podijeljene su prema tematici u tri dijela: 1. *Osam prijateljskih poslanica*, 2. *Pjesme nabožne*, 3. *Pjesme prigodnice*. U *Prijateljskim poslanicama* opisao je u stihovima svoje tamnovanje od trenutka uhićenja sve do oslobođenja 19. lipnja 1772., koje ima zahvaliti zagovoru svoje sestre kod "prislavne rimske cesarice" Marije Terezije. Iz stihova kao u stravičnom snu iskrsavaju slike njegovih patnji, koje su najgore bile upravo u Karlovcu, u vlastitoj domovini: noge u okovima 9 mjeseci, uz njegovu postelju naoružani stražar, "berdikanje"²⁰ od kojega ne može ni odmoriti se ni spavati, bolest, zatvoreni prozori, vlažni zidovi. Promjenu nabolje u Spielbergu on doživljava kao spas, kao pomoć da zaboravi strahote prijašnjeg tamnovanja i prepusti se pisanju, čitanju i razmišljanju. U svim tim poslanicama stalno se vraća na trenutke uhićenja i lažne svjedoke, i u svojim pjesničkim analizama do posljednjeg dana tamnovanja, u nekoj kafkiskoj atmosferi, ne može shvatiti u

¹⁶ Ante PETRAVIĆ, *Jedan hrvatski Silvije Pellico*, u: *Treće studije i portreti*, Zagreb, 1917.

¹⁷ A. PETRAVIĆ, nav. dj., 102-103.

¹⁸ V. PACHER, nav. dj. 3-4.

¹⁹ FRANIČEVIĆ-ŠVELEC-BOGIŠIĆ, *Povijest hrvatske književnosti*, knj. 3 (*Od renesanse do prosvjetiteljstva*), Liber - Mladost, Zagreb, 1974, 326.

²⁰ prema "wer da?" - tko je tu?

Sl. 2. Detalj s grba uskočke obitelji Kuhačević.

čemu je njegova krivnja niti se može izdići iznad svoje lojalnosti carici i austrijskoj vlasti i uvidjeti da se pravi krivac treba tražiti u samome sustavu, a svjedoci i tužitelj samo su lutke na koncu tuđinske vlasti.

U *Pjesmama nabožnim* Kuhačević je opjevao religiozne teme, inspiriran evanđeljem, molitvama, likom Majke Božje. Duboka religioznost koja te pjesme prožima neki je vid iskupljivanja od površnosti svjetovnog života, koju osjeća kao svoju trajnu krivnju i o kojoj piše u svojoj latinskoj autobiografiji.

U *pjesmama prigodnicama* u stihovima je iznio svoja razmišljanja i svoje osjećaje vezane uz neke austrijske vojne pobjede, osobito uz lik generala Laudona,²¹ pa ga u tom dijelu njegove poezije zapravo upoznajemo u njegovoj sklonosti prema vojnom životu, koja ga je uostalom i odvela na vojne studije.

Kuhačevićeve pjesme, bez obzira na temu kojom se bavi, pokazuju svestranu obrazovanost i živ interes za sve što se oko njega zbiva u tom dugogodišnjem tamnovanju. Uz mnoštvo detalja kojima opisuje svoju tragičnu

²¹ Gedeon Laudon, austrijski maršal i vojskovođa (1716. - 1790), koji se proslavio vojnim uspjesima na bojnopolju.

sudbinu, nalazimo i njegovu okrenutost prema ljudima i prema vanjskim događajima, prema najbližim rođacima, rodnome Senju, ratnim zbivanjima. Osim toga, pjesme su mu prožete iskrenom religioznošću jednoga višeg stupnja, religioznošću pravoga intelektualca. On voli paralelu s poznatim književnicima (Machiavelli, Mazarini), klasičnim latinskim pjesnicima (Horacije, Ovidije), mjestima i likovima iz Staroga zavjeta (Tobija, Apsalon, David) ili mislima nekih svetaca (sv. Ivan Nepomuk, sv. Tomo od Žalosti), često citira rečenice iz Novoga zavjeta (Evangelje po Mateju, po Luki) ili stihove klasičnih latinskih pjesnika (Horacije, Ovidije), a onda daje svoju interpretaciju na hrvatskom jeziku:

"Nihil est tam acerbum, ex quo magnus animus solatium capere non possit. Boëtius

Nec' rožicu nač tak žuhku,
S kê čelice med nevuku;
Niti križa tak' velika,
U kôm mudri nima lika."²²

"Po Luki Cap. I. v. 26.

Evangelje sveti Luka

Kô pod sveto pero stavi,
Ovo jedna grišna ruka
U priproste verse spravi,
Na poštenje božje dojke,
Ukup majke i divojke."²³

"Eripe me de inicimis meis, deus meus,

Et ab insurgentibus in me libera me.

Ps. 58. v. 2.

Od zlotvorov Bože mili,
I prot meni kî se dižu,
Moćnom rukom ti odili,
I od mene čin' da bižu.
Nakanihu da 'skorene
I satvore špot iz mene."²⁴

---

²² M. MAGDIĆ, nav. dj., 70.

²³ M. MAGDIĆ, nav. dj., 89.

²⁴ M. MAGDIĆ, nav. dj., 106.

"Dextera tua, domine, magnificata est in fortitudine,
Dextera tua, domine, percussit inimicum.
Exod. 15. v. 6.

Zvelič' dušo gospodina,
Kî zveliči moć desnice.
Tvrdekorna dušmanina
U jakosti on posiće.
Po Šolt'kovu i Laudonu
Slava, dika njegovom tronu."²⁵

Stihovi su Kuhačevićevi puni i njegovih vlastitih misli o pravdi i nepravdi, životnim poteškoćama, iskušenjima, smrti, ratu i miru, potrebi unutrašnjeg preobražaja čovjeka, nevolji koja se nad njim nadvila. On ih piše u nadi da će stići do srca i uma čitatelja i da će ih potaknuti na razmišljanje i ganuti:

"Svaki veras od početka
Šti pomnjivo do svršetka.
Priprosti su, pravda j' versi,
jer vezani prez meštrije,
Sime vindar kô 'z njih pršti
Od svitovne ni norije.
...
Priprosti se znam smućuju
Nad zulumom kî j' na meni,
Ma kad pravi prohod čuju,
Ostat ćedu kot kameni."²⁶

Iz Kuhačevićevih refleksivno-lirskih stihova ne izbija samo želja da se ispovjedi i olakša dušu zbunjenu nepravednom osudom, nego i težnja da čitatelja navede na razmišljanja o ćudorednim pitanjima i na preispitivanje vlastite savjesti. U tom pogledu oni se uklapaju u hrvatsku nabožnu i prosvjetiteljsku književnost Kuhačevićeva vremena.

Ni po formalnim se obilježjima ti stihovi ne mogu izdvojiti iz Kuhačevićeva doba. On upotrebljava "omiljeni" stih svoga vremena, dvanaesterac, koji se najčešće susreće i u naših starih dubrovačkih i dalmatinskih književnika (pod utjecajem talijanske književnosti, ali i naše

²⁵ M. MAGDIĆ, nav. dj., 116.

²⁶ M. MAGDIĆ, nav. dj., 23.

narodne pjesme), dapače, u pojedinim stihovima on te književnike i oponaša. Taj se dvanaesterac izmjenjuje s osmercem, rjeđe sa četvercem, katkada i sa sedmercem. Trajna izmjena osjećaja i misli, pa i želja da se kroz pjesničku ispovijed nekako pročisti od grijeha, najviše nas podsjeća na Ivana Gundulića i doba u kojem je katolička reformacija duboko prožela ukupan duhovni život. Dvanaesterci su mu redovito tvrdi i opori (*Ovdi ćeš more bit upitat i reći / Povi mi, molju te, kî bi križ najveći... Za milošću anda ku ti 'zkaza meni / Dostojno uzdajem sudče hvalu tebi*), ali katkada iznenade svježinom, melodijom, lakoćom (*Za limbom bonaca za noćom dan svane, / sunce se sa zorom svoga 'z odra stane. / Jelen daprem ranjen studenac dostigne, / i hitar konj dugom po trku počine.../*). Osobito se osjeća svježina u stihovima koji podsjećaju na narodnu pjesmu (Tvoj brat i prijatelj 'z krvava procesa, / Pridaj Kuhačević 'z imenom Mateša.../ ..., pogotovo u "narodnjačkom" četvercu (*Ostaj zdravo / Sudi pravo...*) ili osmercu (*Rat je vrutak svake zloće, / Mir studenac od slatkoće...*)

Najuspjelije su Kuhačevićeve nabožne pjesme. Dubok i iskren religiozni osjećaj inspirirao ga je na pjesme *Pater noster*, *Ave Maria*, *Salve Regina*, *Pozdravljenje*, kojima se ne može zanijekati dah istinske poezije:

"Po tom diva reče ponizna i mirna:
Evo službenice moga gospodina!
Kako navišćuješ neka se izvrši,
Pripravni su na to utroba i prsi..."

...

Prid kraljestvo tvoje, komu svrhe nije,
U kôm mir i pokoj tvoje sobstvo sije.
Kako na nebesi gdi su sveti ljudi,
Tako i na zemlji tvoja volja budi..."²⁷

"Zdrava budi Marija,
Svih grišnikov likarija.
Gospodin je Bog naš s tobom.
Blažena si med ženami,
Svako dobro s tebe s nami.
Blagoslovljen takaj tvoje
jest plod Isus od utrobe..."²⁸

Zanimljivo je da i Petravić i Pacher u navedenim kritičkim osvrtima sude kako su to slabije pjesme, po Petravićevu mišljenju te pjesme nisu "drugo nego

²⁷ M. MAGDIĆ, nav. dj., 90-91.

²⁸ M. MAGDIĆ, nav. dj., 93-94.

parafraze crkvenih molitava".²⁹ Tom Petravićevu sudu mogli bismo prigovoriti jer parafraze crkvenih molitava same po sebi ne mogu biti ni dobre ni loše, nego su dobre i loše po stupnju vještine kojom pjesnik uspijeva svoj doživljaj, svoje emocije i svoja raspoloženja pretočiti u stihove, a upravo ti stihovi po našem mišljenju teku kod Kuhačevića melodiozno, svježije i proživljeno.

U trećem dijelu, *Pjesmama prigodnicama*, Kuhačević je vjemi podanik Austrije, ali i zaljubljenik u svoj rodni grad Senj. U tim se pjesmama pjesnik skriva iza vile Slovinjkinje, simbola domoljublja, naravno doživljenog kroz prizmu odgoja i atmosfere u sredini koja je bila prožeta vojnim stilom života, vojnim pričama, vojnim moralom. U tim stihovima, koji su najčešće neizrađeni, tvrdi, upada u oči i Kuhačevićeva duboka odanost carici i Austriji, Kuhačevićev oportunizam. Ipak, kad pjeva o Senju, tugujući što u njemu nestaju stari običaji, što se gasi prijateljstvo i bratska ljubav, dok ljudi trče za za materijalnim dobrima okrećući se od kršćanskog života, onda doživljavamo Kuhačevićevu ljubav prema rodnom kraju kao nešto iskreno, a stihovi djeluju toplo i spontano:

"Bože, ki sve moreš, ki raniš i ličiš,
Ki se skruš'nim srcem pokornika dičiš,
Iz dubine srca tebi se utičem,
Smiluj se na moj grad, na sve glase vičem."³⁰

I Kuhačevićev je jezik izrastao iz opće književno-jezične atmosfere njegova vremena. To je senjska čakavština s elementima kajkavštine, u skladu s onim načelima koja je Vitezović snažno utisnuo u hrvatski književni izraz i koji je postao dio hrvatskoga standarda 18. stoljeća.

Ako bismo željeli donijeti zaključak sažimajući ova razmatranja o vrijednosti i obilježjima Kuhačevićevih stihova, morali bismo ustvrditi da i oni njegovi stihovi koji su tvrdi i opori, koji u formalnom pogledu nisu osobito uspješni, ipak mogu prodrijeti do našega srca i našega raspoloženja i ganuti nas nesrećom koja ga je pogodila. A u njegovim se pjesmama mogu naći i stihovi koji su nikhuli iz pravoga poetskog nadahnuća, koji su svježiji, melodiozni, besprijekorno ritmički, stilski i kompozicijski građeni. To se po našem mišljenju osobito odnosi na nabožne pjesme, kojima Petravić i Pacher negiraju bilo kakvu vrijednost. U poslanicama pak najbolji su satirični dijelovi, u kojima se s porugom smije nad vlastitom sudbinom ili takvi stihovi iz kojih izvire vedrina i duhovna snaga.

²⁹ A. PETRAVIĆ, nav. dj., 92.

³⁰ Narikovanje staroga Senja vrh mladoga Senja po vili Slovinjkinji, u: M. MAGDIĆ, nav. dj., 97-105.

* * *

Uoči tristote obljetnice Senjanina Antuna Mateše Kuhačevića hrvatska je književna kritika pred zadatkom da ponovno preispita njegov udjel u hrvatskoj književnosti i kulturi, pa i ovaj članak želi potaknuti na novo vrednovanje njegova književnog rada i njegova doprinosa svom gradu i svom narodu.

Literatura

- Ivo FRANGEŠ, *Povijest hrvatske književnosti*, Zagreb - Ljubljana, 1987.
- FRANIČEVIĆ - ŠVELEC - BOGIŠIĆ, *Povijest hrvatske književnosti, knj. 3 (Od renesanse do prosvjetiteljstva)*, Zagreb, 1974.
- Slavko JEŽIĆ, *Hrvatska književnost od početka do danas. 1100 - 1941*, Zagreb, 1944.
- Mihovil KOMBOL, *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Zagreb, 1945.
- Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun pl. Kuhačević (1697-1772)*, Senjski zbornik, 1965.
- Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun Kuhačević*, Zbornik stihova i proze XVIII. stoljeća, Pet stoljeća hrvatske književnosti, Zagreb, 1973.
- Branko KRMPOTIĆ, *Mateša Antun Kuhačević - Matija Antun Relković (Literarno-historijsko-analitička studija)*, Zadarska smotra, 26, 1977.
- Mile MAGDIĆ, *Život i djelo Mateše Antuna pl. Kuhačevića, hrvatskoga pjesnika XVIII. vieka*, Senj, 1878.
- V. PAHER, *Mateša Antun Kuhačević, hrvatski pjesnik XVIII. vieka*, Nastavni vjesnik, Zagreb, 1904.
- Ante PETRAVIĆ, *Jedan hrvatski Silvije Pellico*, u: Treće studije i portreti, Zagreb, 1917.
- Branko VODNIK, *Povijest hrvatske književnosti, knj. 1. Od humanizma do potkraj XVIII. stoljeća*, Zagreb, 1913.

ENTGEGEN DEM 300. JAHRESTAG DER GEBURT DES SENJERS
ANTUN MATEŠA KUHAČEVIĆ
(Senj 1697 - Zagreb 1772)

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die Gestalt des Senjers Mateša Antun Kuhačević stellt mit ihrer Tragik auch das Schicksal des kroatischen Volkes dar, sowie seinen Kampf um die Freiheit, der mit Verfolgungen und Verhaftungen, mit Blut und Elend verbunden war.

Die Autorin des Artikels bearbeitet das Leben von Mateša Antun Kuhačević und analysiert seine Lieder, die Mile Magdić im Buch *Život i djela Senjanina Mateše Antuna Kuhačevića* im Jahr 1878 veröffentlicht hat. Sie gibt die Meinungen der kroatischen Kritik und der Literaturgeschichte an, und stellt fest, daß dieser Dichter, trotz der Ungeschicklichkeit in einem Teil seiner Versen, doch manchmal seine Gefühle poetisch ausdrückt und eine gewisse Begabung zeigt. Deswegen meint sie, daß die kroatische Kritik vor der Aufgabe steht, sein Werk erneut zu valorisieren.

ON THE THREEHUNDREDTH ANNIVERSARY OF BIRTH OF
MATEŠA ANTUN KUHAČEVIĆ FROM SENJ
(Senj 1697 - Zagreb 1772)

S u m m a r y

Mateša Antun Kuhačević, by his own tragedy, expresses the fate of the whole people of Croatia and their struggle for freedom, which was linked with persecutions and prisons, blood and poverty.

This article deals with the life of Mateša Antun Kuhačević and with the analysis of his poems, which were written during his imprisonments and were published in the book of Mile Magdić *The Life and Works of the Noble Mateša Antun Kuhačević, Croatian Poet from Senj 18th Century*. There is also a retrospection of Croatian critics' views. It is being asserted that this poet, in spite of some awkwardness in one part of his poetry, he did after all succeed to give at times a warm poetic expression to his feelings and showed some talents. In view of the above, Croatian critics should take under reconsideration his place in the Croatian literature and his importance in the Croatian culture.